

is szegények voltak. Hát a háború után, el lehet gondolni, hogy ott is csak szegénység volt. Nem szívesen fogadtak. Én egy parasztszaládhoz kerültem és még hálát mondhatok az istennek, hogy tényleg, hát becsületesek voltak. Fölrüháztak és elláttak, amivel lehetett. Negyvenhét kilósan kerültem oda. Úgyhogy egy kicsit összeszedtem magam, és mikor már kicsit jobban voltam, ők is beláták, hogy nem az az életcélom, hogy ott maradjak. Otthonról hírt kaptam. Csak Ausztrián keresztül tudtunk levelezni. Én haza írhattam, de a szüleim nem írhattak. Előbb Bécsbe küldték, ott voltak rokonaink, azokhoz küldték a levelet, és azok küldték el nekem. Úgyhogy azokat a híreket kaptam, hogy anyám beteg. Apám beteg volt már, mielőtt elmentem. Gyomorfekélyes volt. Az öcsémről akkorjában még nem tudtak. Annyit tudtak, hogy a húgom Németországban van. Egyszer a húgom meg is látogatott engem. Átjött az NSZK-ból az NDK-ba, mert ő az NSZK-ban, amerikai megszállás alatt volt, egyszer meglátogatott. Egyre csak azokat a híreket kaptam, hogy anyám beteg, jó volna, ha hazajönnek. Így szöktem haza. [...]

Forrás: Dr. Füzes Miklós (szerk.): Modern rabszolgaság: magyar állampolgárok a Szovjetunió munkatáboraiiban. Budapest, 1990. 82–84.

1. Hogy nevezte a köznyelv az oroszok számára végzett kényszermunkát? Milyen ideológiai, illetve gazdasági megfontolások játszottak szerepet e rendszer bevezetésekor? Tudtak-e a kényszermunka rendszeréről a nyugati hatalmak, illetve a magyar hivatalos szervek?
2. Milyen munkákról tudósít a fenti két forrás? Nézz utána, még mi mindenre használták fel az oroszok az ingyen munkaerőt!
3. Milyen körülményekről számol be visszaemlékezésében az egykori cselédlnány? Milyen a visszaemlékezés hangvétele? Véleményed szerint milyen emberi tulajdonságok segítették a megpróbáltatások elviselését?

10. A MAGYAR–SZLOVÁK LAKOSSÁGCSERE-EGYEZMÉNY ÉS KÖRÜLMÉNYEI (1946–1947)

A) EGY FŐISPÁN JELENTÉSE

Külügyminiszter Úr!

Kassán és környékén a magyarok megfélemlítése, elhurcolása s kiutasítása minden demokratizmus megcsúfolásával továbbra is folyik. Hogy milyen terrorttal és az emberi jogok minő megcsúfolásával történik a sok visszaélés, abba betekintést nyerhetünk a mellékelt jegyzőkönyvből, melynek adataiból világosan látható ártatlan magyarok szenvedése és üldözése. Szomorú eset Balázs Pál vak hadirokkant családjának Jánokról történt kiutasítása 4 gyermekével, kik még annyi ingóságot sem hozhattak magukkal, mit az apró gyermekei elbírtak. Június hó 28-án 3 kassai magyartól a határon a csehszlovák katonák leszedték a ruhát, cipőt és minden ingóságaikat elszedve csaknem teljesen meztelenül dobták át őket a határon. Az esetről a hidasnémeti határőrség vett fel jegyzőkönyvet.

Kérem Külügyminiszter Urat: hasson oda – esetleg az orosz, angol, vagy amerikai kormány támogatásával – a csehszlovák kormánynál, hogy a kiutasításokat és a magyarokkal úzótt kegyetlenkedéseket, elhurcolásokat szüntesse be, annyival is inkább, mert a kiutasítottak 90%-a nem fasiszta, 1/3-ad része a Csehszlovákiához csatolt terület őslakója.

Kérem Külügyminiszter Urat, hasson oda, hogy a kiutasított magyarság a jogos tulajdonát tevő ingóságait visszakaphassa, ha pedig ez elháríthatatlan akadályokba ütköznék, úgy ezen ingóságok teljes forgalmi értékét hadikárpótlásba beszámítás mellett a magyar kormány fizesse ki nekik. A Felvidékről kiutasított tisztviselők kormányrendeletre költözködtek 1938-ban a most ismételt cseh impérium alá került területekre minden ingóságukkal együtt, tehát semmiképpen nem sújthatók azzal a büntetéssel, hogy végeredményben a magyar kormány által megtérítendő kár érje őket minden értékük eltulajdonítása folytán.

Szikszó, 1945. június hó 6-án.

főispán

Forrás: A magyar–szlovák lakosságcsere és előzményei 1945–1947. Szerk.: G. Jakó Mariann–Hógye István. Acta Archivistica 2. Miskolc, 1995. 32–33.

B) GYÖNGYÖSI JÁNOS A MAGYAR–SZLOVÁK LAKOSSÁGCSERÉRŐL

...A háborús zűrzavarból kiemelkedő magyar demokrácia előbb megdöbbenéssel, majd elkeseredéssel tapasztalta, hogy Csehszlovákiából az emberieség elveit megtagadva, sokszor néhány óra alatt, éjnek idején, kis kézipoggyásszal magyarok ezreit teszik át a határon. A Szlovákiában élő 650 000 magyart állampolgárságától, sőt legelemibb emberi jogaitól is megfosztották. Elrendelték a magyar nemzetiségűek vagyonának elkobzását. Magyar ember törvényesen sem szellemi, sem fizikai munkát nem vállalhat. Jogvédelemben nem részesül, szakszervezeti tag nem lehet, politikai jogokat nem gyakorolhat. A magyar nyelv használata hivatalokban, sok helyen templomokban, általában nyilvános helyeken tilos és büntetendő. Sajtótermék Csehszlovákiában nem jelenhetik meg magyar nyelven. Táviratozni, telefonálni magyarul nem lehet. Magyar ember rádiókészüléket nem tarthat. Semmiféle magyar oktatás nincs, sőt még a magyar nyelvű magánoktatást is büntetik. A csehszlovák hatóságok elrendelték a magyar nemzetiségű köz-és magánalkalmazottak kártérítés nélkül való elbocsátását, a nyugdíjak fizetését beszüntették, és még a hadirokkantak, hadiözvegyek és árvák sem kapják meg a nekik járó segélyt.

A magyar kormány e sajnálatos intézkedések ellenére mindent elkövetett a magyar–csehszlovák viszony megjavítására. Ennek a célnak érdekében a magyar kormány, saját meggyőződésével ellentétben, a nagyhatalmak által is ajánlott közvetlen magyar–csehszlovák tárgyalások során olyan lakosságcsere-egyezményt kötött, amelynek értelmében a Magyarországon lakó szlovákok és csehek önként jelentkezhetnek Csehszlovákiába való átköltözésre, a csehszlo-